

Politický systém v současné ČR

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Politický systém v současné ČR

Česká republika je parlamentní demokracií. Jejím nejvyšším zákonem je Ústava České republiky společně s Listinou základních práv a svobod. Ústava ve své současné podobě platí od 1. ledna 1993, tedy od vzniku samostatného českého státu, který vznikl rozdělením Československa.

Moc je rozdělena na zákonodárnou (Parlament ČR), výkonnou (vláda ČR a prezident republiky) a soudní.

Zákonodárná moc

Parlament České republiky se skládá ze dvou komor - Poslanecké sněmovny a Senátu. Právo volit do Poslanecké sněmovny a do Senátu má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Poslanecká sněmovna

Sněmovna je složena z 200 poslanců, kteří jsou do ní voleni jednou za čtyři roky ve volbách. Volební systém je založen na principech poměrného zastoupení. Na základě výsledků těchto voleb je ustavena nová vláda ČR.

Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.

Poslanci jsou voleni jako zástupci jednotlivých politických stran, po svém zvolení strany ve sněmovně vytvářejí poslanecké kluby.

Současné složení politických klubů ve sněmovně je následující:

- Poslanecký klub České strany sociálně demokratické (55)
- Poslanecký klub Občanské demokratické strany (52)
- Poslanecký klub TOP 09 a Starostové (41)
- Poslanecký klub Komunistické strany Čech a Moravy (26)
- Poslanecký klub Věci veřejné (21)
- Nezařazení (5) - Jako nezařazení jsou označováni poslanci, kteří z různých důvodů opustili politickou stranu (klub), za kterou byli ve volbách zvoleni.

Poslanci jsou rovněž rozděleni do 18 výborů Poslanecké sněmovny. Výbory mají plnit funkci odborného garanta pro tu kterou oblast společenského a politického života v zemi. Tak například rozpočtový výbor se zabývá otázkami státního rozpočtu, zemědělský výbor připomínkuje legislativu, která se týká agrární politiky země. Zahraniční a cizineckou politikou se zabývá zahraniční výbor sněmovny.

Koncem měsíce dubna 2012 došlo k rozporům ve vládní koalici a politická strana Věci Veřejné vystoupila z koalice. Změnily se tak původní počty poslanců.

Nejbližší volby do Poslanecké sněmovny mají proběhnout v květnu 2014.

Důležité pravomoci Poslanecké sněmovny:

- Projednává a schvaluje zákony
- Poslanec nebo skupina poslanců má právo navrhnout zákony
- Rozhoduje o podobě státního rozpočtu
- Má právo vyslovit nedůvěru vládě
- Na společné schůzi se senátory poslanci volí prezidenta republiky

Senát

Senát vznikl až v roce 1996. Na šestileté volební období je voleno 81 senátorů podle zásad většinového volebního systému. Volby se konají každé dva roky, kdy se volí třetina nových senátorů. (V prvních volbách do senátu byla třetina senátorů volena pouze na dva roky, třetina na čtyři roky a třetina na šest let. V dalších volbách po dvou letech se tak vyměnila třetina senátorů s „dvouletým mandátem“ za nové senátory, kteří již měli mandát šestiletý). Do Senátu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

Senát je konstruován jako protiváha vůči Poslanecké sněmovně, jako prvek vytvářející předpoklady kvalitnějšího legislativního procesu a jako prvek kontinuity Parlamentu pro případ, že by byla Poslanecká sněmovna rozpuštěna.

Důležité pravomoci Senátu:

- Projednává a schvaluje návrhy zákonů, které dostane od Poslanecké sněmovny
- Navrhuje zákony
- Vyslovuje (ne)souhlas s mezinárodními smlouvami

- Vyslovuje (ne)souhlas s vyhlášením válečného stavu, s pobytem cizích vojsk na území ČR či s vysláním ozbrojených sil mimo území ČR
- Volí prezidenta republiky na společné schůzi obou komor
- Vyslovuje souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu
- Pouze Senát může podat žalobu na prezidenta republiky Ústavnímu soudu pro velezradu
- Předkládá prezidentu republiky návrhy na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání
- Senát nemá pravomoc rozhodovat o státním rozpočtu České republiky

Výkonná moc

Představiteli výkonné moci ve státě jsou Vláda ČR a prezident republiky.

Vláda ČR

Vláda je vrcholný orgán výkonné moci. Ze své činnosti se zodpovídá Poslanecké sněmovně. Součástí výkonné moci jsou vedle vlády též ministerstva a jiné správní orgány. Lze je zřídit a jejich působnost vymezit pouze zákonem.

Činnost vlády se odvíjí zejména od programového prohlášení vlády, se kterým předseda vlády předstupuje před Poslaneckou sněmovnu. Pokud ta program schválí a její členové v hlasování vysloví vládě důvěru, může vláda začít fungovat a vykonávat své pravomoci.

Prezident

Prezident republiky je hlavou státu a vrchním velitelem ozbrojených sil. Prezidenta volí poslanci a senátoři na společné schůzi. Volba prezidenta se koná jednou za pět let. Volební období prezidenta začíná dnem složení slibu.

Důležité pravomoci prezidenta republiky:

- Jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi
- Svolaává zasedání Poslanecké sněmovny
- Rozpouští Poslaneckou sněmovnu
- Odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezhajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení, má právo udělovat amnestii
- Má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního
- Podepisuje zákony

Současným prezidentem republiky je Václav Klaus, kterému mandát skončí v roce 2013. Před ním byl prvním prezidentem samostatné České republiky Václav Havel.

Soudy

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy. Soudci mají být při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud. Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy.

Na dodržování ústavy dbá Ústavní soud, jenž se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

Obsah

 1. Politický systém v současné ČR

2